

VERENIGINGSVERSLAGEN EN MEDEDELINGEN

NEDERLANDSE VERENIGING EN CENTRALE RAAD VOOR SOCIALE TANDHEELKUNDE

Verslag over het jaar 1974

In zijn voorwoord maakt de directeur collega T. G. J. Kuipéres gewag van de soms wat onbevredigende beleidsvoering bij sommige diensten voor schooltandverzorging. De onvoldoende resultaten worden dan als argument gebruikt om het nut en de noodzaak ervan in twijfel te trekken. Deze gedachtengang is duidelijk onjuist. Ook betreurt hij in dit verband, dat de uitkomsten van de dissertatie van Dr. H. Kalsbeek vaak onjuist worden geïnterpreteerd. Het aantal van 700.000 deelnemende kinderen, dit is 60% van het totaal, dat gesaneerd de basisschool verlaat is bepaald indrukwekkend tegen de achtergrond van het tekort aan tandarts-medewerkers. Hij bepleit uitbreiding tot zowel jongere als oudere leeftijdsgroepen. De niet-deelnemers zijn in het algemeen minder goed verzorgd. Zou men bij de beoordeling hiervan onderscheid maken tussen degenen die wél en die níet van de diensten van een tandarts gebruik maken, dan zou de tandheelkundige conditie van de laatste groep een deplorabel beeld vertonen. In de gebieden die door een schooltandverzorgingsdienst worden verzorgd vond Kalsbeek bij de 14-jarigen 55% meer gesaneerden. Dat dit gunstig effect in de loop der jaren geleidelijk verloren gaat is niet te wijten aan de schooltandverzorging. Wél zal daar in de toekomst in toenemende mate aandacht aan de preventie moeten worden besteed; overigens een van haar primaire doelstellingen.

Voorts wijst hij erop dat het een misverstand is te veronderstellen dat de richtlijnen een beperkte behandeling voorschrijven. Het tegendeel is waar, vrijwel volledige verzorging van melkgebit is mogelijk. Hij wijst op de noodzaak van *volledige* sanering met inbegrip van het verwijderen van zwaar aangetaste en niet meer te conserveren melkelementen. Het meerdere werk dat hiervan het gevolg is komt de gezondheid van het kind ten goede. Een werkelijk effectieve sanering is in dit verband van meer betekenis dan het al dan niet volbrengen van twee controle-ronden per jaar.

In het verslagjaar 1974 werd de nota over de röntgendiagnostiek aanvaard, op grond waarvan het advies aan de diensten werd uitgebracht de hiervoor benodigde apparaten en voorzieningen aan te brengen. Niet alleen voor de diagnostiek in ruime zin, maar ook voor de kwaliteitsbewakingen is een gestandaardiseerde opzet in hoge mate gewenst. Binnen de schooltandverzorging is een proces van vernieuwing op gang gekomen; het zou te betreuren zij als de huidige wijze van financieren een vertragend effect op dit ontwikkelingsproces zou hebben.

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR BIOLOGIE VAN DE MOND

Bericht van oprichting

Op 16 oktober 1974 is de Nederlandse Vereniging voor Biologie van de Mond opgericht, welke vereniging de volgende doelstellingen nastreeft. Het entameren, stimuleren en coördineren van medisch-biologisch laboratoriumonderzoek met betrekking tot de

mond, door het bevorderen van de onderlinge contacten en de samenwerking tussen diegenen, die in dat kader werkzaam zijn. De verwezenlijking van de doelstellingen tracht men te bewerkstelligen door:

- inventarisatie van het onderzoek dat door de leden wordt gedaan;
- mededelingen over op handen zijnde congressen en dergelijke rond te sturen;
- microsymposia te organiseren;
- algemene ledenvergaderingen te houden (2× per jaar) waarbij steeds een wetenschappelijk gedeelte door vertegenwoordigers van de ontvangende instelling wordt verzorgd.

Ten aanzien van de onderzoeksinventarisatie wordt aan de leden gevraagd ieder jaar een formulier hierover in te vullen; deze formulieren worden gebundeld en vervolgens aan de leden toegestuurd.

De nadruk wordt steeds gelegd op het laboratoriumonderzoek. Het is dus niet de bedoeling, dat clinici die geen laboratoriumonderzoek doen, lid worden.

De eerstvolgende algemene ledenvergadering, waarvan het wetenschappelijk gedeelte openstaat voor alle belangstellenden, zal gehouden worden op 5 september 1975 op de Vrije Universiteit te Amsterdam.

Verdere informatie is te verkrijgen bij de secretaris van de vereniging: collega H. M. Theuns, p/a Catharijnesingel 59, Utrecht. Voorzitter van de nieuwe vereniging is Dr. J. H. M. Wöltgens (A'dam), terwijl Dr. J. D. de Stoppelaar (Utrecht) als penningmeester fungeert.

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR PARODONTOLOGIE

Verslag Jaarvergadering te Nijmegen op zaterdag 15 maart 1975

Tijdens de Jaarvergadering van de Nederlandse Vereniging voor Parodontologie op zaterdag 15 maart 1975 te Nijmegen werden de navolgende voordrachten gehouden.

1. A. Sheiham (Londen): 'Epidemiologische methoden voor het onderzoeken van parodontale afwijkingen.'

Samenvatting:

In de voordracht worden de toepassingen geschetst van epidemiologisch onderzoek van chronische parodontale aandoeningen. Deze toepassingen hebben betrekking op: de diagnose binnen de samenleving, de werkwijze van gezondheidsdiensten, het vaststellen van individuele risico's en het naspuren van de oorzaken.

Alvorens het onderzoek aan te vangen zal de wetenschappelijk werker de doelstellingen duidelijk moeten formuleren. Op grond van deze doelstellingen zal hij de te onderzoeken populatie moeten bepalen en tevens de te gebruiken index of indices.

In een kritisch overzicht worden achtereenvolgens een tiental indices besproken. Tot besluit volgt dan een uiteenzetting over onderzoeksmethodiek met inbegrip van de statistische analyse der gegevens en de wijze van rapporteren der uitkomsten.

2. H. H. Renggli (Zürich): 'Epidemiologie en preventie van parodontale aandoeningen; inleidend overzicht'.

Samenvatting:

Algemeen heerst de overtuiging dat parodontale aandoeningen op grote schaal voorkomen en dat zonder effectieve preventieve maatregelen het niet langer mogelijk is om te voldoen aan de steeds toenemende vraag naar de behandeling daarvan.

De etiologie is complex en is niet alleen te verklaren in termen van slechte mondhygiëne. Factoren als trauma door occlusie, het ouder worden, hormonale ontregeling en systeemstoornissen moeten eveneens gerelateerd worden aan parodontale aandoeningen.

Uit epidemiologisch onderzoek, klinische experimenten en dierexperimenten is echter gebleken dat er een nauwe relatie bestaat tussen *microbiële plaque* en marginale *parodontitis*, de meest voorkomende vorm van parodontale aandoeningen. Parodontitis is het gevolg van een uitbreiding van ontsteking van de gingiva in de richting van de steunende parodontale weefsels. Ontsteking van de gingiva is op jeugdige leeftijd al in belangrijke mate gemeengoed.

De preventie van parodontitis moet zowel bij kinderen als volwassenen gebaseerd zijn op een zorgvuldige bestrijding van plaque. Het is moeilijk mensen ertoe te brengen om een adequate mondhygiëne te handhaven. Een aantal publikaties is verschenen over het effect van *motivatie en theoretische instructie*, soms gecombineerd met tanden poetsen onder toezicht of polijsten door de tandarts of de mondhygiënist. Tot dusver is gebleken dat instructies gecombineerd met herhaalde profylaxe de meest succesvolle procedure is om een gezonde gingiva te handhaven.

In feite moet ook aandacht geschonken worden aan *chemische preventie*. Het gebruik van chloorhexidine wordt vanuit epidemiologisch oogpunt besproken.

3. P. Gjermo (Oslo): 'Een systematische aanpak van plaquebestrijding in de tandheelkundige praktijk'.

Samenvatting:

De wetenschappelijke basis die ten grondslag ligt aan het bestrijden van plaque, als middel om gebitsaandoeningen te voorkomen, werd uiteengezet. Vervolgens werden verschillende wegen beschreven om een volledige of gedeeltelijke plaqueverwijdering te bereiken, inclusief het gebruik van chemische middelen. Het effect van deze mogelijkheden werd vervolgens besproken. De succesvolle toepassing van deze methoden in de tandheelkundige praktijk moet gebaseerd zijn op een gedifferentieerd systeem van preventieprogramma's, die de patiënten individueel ter beschikking moeten staan. Bovendien is een vereiste dat vastgesteld wordt welke de voornaamste tandheelkundige problemen van iedere patiënt zijn en dat een gedetailleerde diagnose wordt gesteld met betrekking tot de mondhygiëne.

Op deze wijze zouden de patiënten in een algemene praktijk geclassificeerd moeten worden in verschillende risico-groepen en een overeenkomstige preventieve behandeling moeten krijgen. Tenslotte werden praktische suggesties gegeven voor het samenwerken met hulpkrachten om de dienstverlening in het kader van plaque-bestrijding te vergemakkelijken.

4. L. J. van Opijnen (Utrecht) en J. L. M. van den Heuvel (Amsterdam): 'Een epidemiologisch onderzoek naar parodontale aandoeningen: materiaal en methode'.

Samenvatting:

Op initiatief van de Nederlandse Vereniging voor Parodontologie werd in samenwerking met medewerkers van de afdelingen Parodontologie van alle tandheelkundige subfaculteiten in Nederland een epidemiologisch onderzoek opgezet en uitgevoerd. De steekproef wordt gekenmerkt door 5 leeftijdscategorieën (15-24, 25-34, 35-44, 45-54 en 55 jaar), 3 opleidingscategorieën (laag, midden en hoog) en geslacht. De totale steekproef zou uit 1500 personen moeten bestaan. Door ieder van de 5 onderzoekers der 5 subfaculteiten werd een gedeelte (300 personen) van de totale steekproef onderzocht in zijn gebied: in Amsterdam (U.v.A.), Amsterdam (V.U.), Groningen, Utrecht en Nijmegen door resp. T. Folmer, J. L. M. van den Heuvel, J. Jansen, L. J. van Opijnen en S. Wouters. Meestal werden grote bedrijven met veel werknemers hiervoor bereid gevonden.

Onderzoek werd gedaan met verplaatsbare onderzoekstoel, mondspiegel en pocketsonde en een Clar 55 hoofdlamp.

Voor scoring van de parodontale situatie werd gebruik gemaakt van het door de Wereldgezondheidsorganisatie ontwikkelde 'Oral Health Survey Form' en de daarbij behorende beschrijving van de beoordelingscriteria. Per individu werd genoteerd het aantal ontbrekende elementen, het aantal segmenten (maximaal 6, 4 x molaarstreek en 2 x frontstreek) met duidelijke gingivitis (score 1) en bloeding (score 2), het aantal segmenten (max. 6) met tandsteen vestibulair en/of linguaal (maximum score = 12) en het aantal segmenten (max. 6) met pockets van 3-6 mm (score 1), en groter dan 6 mm (score 2). Het onderzoek per persoon duurde ongeveer 3-4 minuten.

In Utrecht, Amsterdam en Nijmegen werden bij een gedeelte van de personen ook cariësgegevens verzameld door de collegae Kalsbeek, Koel en Truin.

5. H. Theuns (Utrecht), T. Folmer (Amsterdam) en A. J. M. Plasschaert (Nijmegen): 'Een epidemiologisch onderzoek naar parodontale aandoeningen: voorlopige resultaten'.

Samenvatting:

Aangezien het onderzoek door verscheidene onderzoekers werd verricht, was calibratie vooraf en het doen van duplo-onderzoek ter bepaling van de inter-examiner agreement tijdens het veldwerk essentieel. H. Theuns was belast met de uitvoering en de organisatie ervan. Voor het duplo-onderzoek bezocht hij gedurende 1 à 2 dagen iedere onderzoeker op het moment dat laatstgenoemde met het eigenlijke veldwerk bezig was.

Hij zette uiteen dat calibratie van het gingiva-onderzoek plaats vond met behulp van diaseries en patiënten, terwijl de calibratie van de tandsteen- en pocketscore uitsluitend bij patiënten werd uitgevoerd.

Vervolgens werden de problemen besproken welke zich voordeden met betrekking tot de calibratie van de onderzoekers. De beoordeling van de aanwezigheid van tandsteen bleek het meest betrouwbaar. Minder betrouwbaar waren de gingivitis-scoringen; de vergelijkbaarheid van de onderzoekers, wat betreft de pocketscoringen, was gering.

Vervolgens presenteerde A. J. M. Plasschaert, coördinator en initiatiefnemer van het onderzoek, de eerste voorlopige resultaten. Gegevens waren beschikbaar van in totaal 1120 personen. Het percentage edentaten (personen met alleen bovenprothese of met boven- en onderprothese), steeg van gemiddeld 4,5 in de jongste

leeftijdscategorie (15-24 jaar) tot 69,1% in de categorie van 55-65 jaar. Wanneer de edentaten buiten beschouwing gelaten werden, steeg met toenemende leeftijd het percentage personen met duidelijke gingivitis (van 70 – 85%), met tandsteen (van 80 – 100%) en met pockets groter dan 3 mm (van 57 – 75%). Naarmate het niveau van vooropleiding lager was, bleek het percentage personen met gingivitis, tandsteen en pockets groter te zijn (bij de personen met betande kaken). Van de onderzochte personen met gedeeltelijk of geheel betande kaken werden ook de voorlopige cariësgegevens gepresenteerd. Er was met toenemende leeftijd weinig verschil in het gemiddelde aantal gevulde of aangetaste elementen. Het gemiddelde aantal geëxtraheerde elementen steeg van 4,1 in de leeftijdscategorie 15-24 jaar tot 12,9 in de leeftijdscategorie van 55-65 jaar. In de lage opleidingscategorie bedroegen de gemiddelde aantallen aangetaste en gevulde elementen resp. 5,1 en 7,3 terwijl deze in de hoge opleidingscategorie gemiddeld 2,9 en 11,4 waren. Door T. Folmer werd in samenwerking met U. v.d. Velden een deelonderzoek uitgevoerd met het doel de WHO-criteria voor pocketmeting te vergelijken met uitkomsten van een pocketmeting waarbij approximaal (mesiale meting) werd gemeten. Bij in totaal 290 personen werd volgens beide methoden pocketmeting uitgevoerd. Het bleek dat de scores volgens de 'Amsterdamse methode' gemiddeld 2 punten hoger lagen dan die volgens WHO. Het percentage personen met pockets lag in vergelijking tot de WHO-scores volgens de Amsterdamse methode ongeveer 25%

hoger. Wel lijkt een duidelijke positieve correlatie te bestaan tussen de gegevens verzameld volgens beide methoden.

Het ligt in de bedoeling de definitieve resultaten van het gehele epidemiologische onderzoek naar parodontale aandoeningen dat door de werkgroep werd uitgevoerd te zijner tijd in dit tijdschrift te publiceren.

NEDERLANDSE VERENIGING VAN TANDARTSEN

Samenstelling nieuw bestuur

Tijdens de Voorjaarsvergadering van de Nederlandse Vereniging van Tandartsen te Utrecht op 11 en 12 april 1975, is het Bestuur als volgt samengesteld:

Voorzitter:	Dr. A. J. Brongersma,
Vice-voorzitter:	J. A. Tolmeijer,
Secretaris:	W. H. A. Steen, Margrietlaan 21, Soest,
2e secretaris:	H. Menalda van Schouwenburg,
Penningmeester:	L. Onstein,
Commissaris:	F. D. van Steenberg,
Commissaris:	J. M. van Doorne,
Commissaris:	L. J. van Dijk.

INTERNATIONAAL

FÉDÉRATION DENTAIRE INTERNATIONALE

Het jubileumcongres 1975 te Chicago

De Fédération Dentaire Internationale werd in 1900 opgericht: 1975 is dus een jubileumjaar en de feestelijke gevoelens daarover komen tot uiting in de meerdere luister van de jaarlijkse bijeenkomst, die ditmaal als motto meekrijgt: 'Dentistry International: A Diamond Jubilee'. Het betreft het in het februari-nummer 1975 van dit Tijdschrift al aangekondigde Wereldjaarcongres (63e jaarvergadering), samenvallend met de 116e jaarvergadering van de American Dental Association. Het zal worden gehouden te Chicago, van 25 tot 31 oktober 1975.

Er wordt een opkomst van 40.000 bezoekers verwacht. Tandartsen, die niet in de Verenigde Staten wonen en die geen ereleden of zgn. affiliate members zijn, dienen een inschrijvingsgeld van \$ 20,— te betalen.

Voor buitenlandse gasten is het inschrijvingsbureau op donderdag 23 oktober geopend in het Hyatt Regency Chicago Hotel (zie onder). Voor de algemene inschrijving gaat het bureau open op zaterdagmiddag 12 uur, en wel in McCormick Place; de inschrijving van buitenlandse gasten verhuist dan voor de verdere duur van het congres daarheen. Er is geen officieel reisbureau ingeschakeld. De verschillende landelijke beroepsorganisaties kunnen naar believen een speciaal reisagentschap kiezen om hun leden van dienst te zijn. Het hoofdkwartier van de FDI zal zijn gevestigd in het boven reeds

genoemde Hyatt Regency Chicago Hotel, 151 East Wacker Drive, Illinois Center. Voor de A.D.A. is hiertoe de keus gevallen op het Conrad Hilton Hotel.

Dit alles staat te lezen in de aanhef van een speciale 'News Release', vanwege de FDI samengesteld, omdat de elk kwartaal verschijnende Newsletter (in Quintessence International – Dental Digest) een veelheid van informatie geeft, waaruit het soms moeilijk is een rationele keuze te maken.

Wetenschappelijk programma

Onnodig te zeggen dat het congres groots is opgezet. Het centrum van de wetenschappelijke activiteiten van de samenwerkende beroepsorganisaties is McCormick Place, gelegen aan de boulevard langs de zuidelijke oever van Lake Michigan. Dit is ook het terrein van exposities op verschillend gebied: deze zijn geopend van zondag, 26 oktober tot en met dinsdag, 30 oktober. Naar schatting nemen ongeveer 1000 personen uit alle delen van de wereld actief aan het congres deel. Er wordt gezorgd voor simultane vertaling van grote delen van het voordrachtenprogramma in het Engels, Frans, Duits, Japans en Spaans.

Bijzondere conferenties

Gedachtig aan het thema van het gecombineerde FDI-ADA-congres: 'Dentistry International: A Diamond Jubilee' hebben de organisatoren internationale conferenties op velerlei gebied ingelast. De 'News Release' geeft daarvan de volgende opsomming:

1. *The Fourth International Conference on Oral Epidemiology* (onder auspiciën van de FDI Commission on Classification and